

Laura Westra, Canada. Over Principe 4 omtrent wetgeving met betrekking tot schade aan de natuur

Het veiligstellen van de overvloed van de aarde voor de huidige en toekomstige generaties

Laura Westra heeft functies bekleed in de International Society for Environmental Ethics, de Science for Peace Group, de Occupational Ethics Group en de Society for the History and Philosophy for Science and Technology. Ze maakt deel uit van het redactiecomité van veel filosofische en wetenschappelijke tijdschriften, waaronder *Environmental Ethics*. Ze is lid geweest van veel comités en commissies, onder meer de IUCN Commission for Environmental Strategy and Planning en de Planning and Implementation Group voor het Earth Charter. Ze is consulent geweest voor de Wereldgezondheidsorganisatie, de University of Peace en de regering van Ontario. Het grootste deel van Westra's werk gaat over milieuetiek, beleid en recht, met speciale nadruk op mensenrechten en mondiale rechtvaardigheid. Westra heeft meer dan 75 artikelen en 15 boeken gepubliceerd, waaronder *Just Integrity* (2002) en *Ecoviolence and the Law: Supranational Normative Foundation of Ecocrime* (2004). Ze heeft ook een tweede academische graad in internationaal recht.

Tijdens een recente bijeenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organization, WHO) op 23-25 juni 2004 in Boedapest, Hongarije over de 'Rechten van het kind op gezondheid en het milieu' merkte David Stanner uit Denemarken op dat "kinderen de kanaries van nu zijn", een verwijzing naar de kanaries in de mijnen die werden gebruikt om mijnwerkers erop te attenderen dat de omstandigheden in de mijn ongezond of mogelijk zelfs dodelijk waren. Ik vond dit idee buitengewoon verontrustend, omdat het een aspect bevestigde van de status-quo die de verbreiding van het ecogeweld waaraan we allemaal in uiteenlopende mate worden blootgesteld verder benadrukt. Al lang vóór hun geboorte worden kinderen blootgesteld aan felle aanvallen op hun lichamelijke integriteit en normale functioneren. Bovendien, kinderen zijn veel kwetsbaarder dan volwassenen voor de meeste milieugevaren en blootstellingen, vanwege hun eigen fysiologie en specifieke gezondheidsbehoeften. Ten slotte zijn kinderen de kwetsbaarsten onder ons, omdat ze niet kunnen verhuizen en veranderen van woonplaats of woonomstandig-

heden en evenmin kunnen protesteren tegen wat hun wordt aangedaan.

In deze bijdrage wil ik als rechtsgeleerde de staat van de wet in relatie tot het recht van toekomstige generaties tegen het licht houden. Kinderen moeten worden beschouwd als eerste generatie als het gaat over toekomstige generaties, zoals die in veel internationale en nationale instrumenten worden genoemd, en worden expliciet aangemerkt als "bescherming waardig", zoals we hierna zullen zien, al zou ook de ongeboren vrucht als lid van de eerste generatie moeten worden beschouwd. De milieurechtvaardigheid waarvoor ik me vanuit zowel legaal¹ als moreel standpunt^{2, 3, 4} heb uitgesproken, omvat dus niet alleen Noord-Zuidkwesities in het huidige synchronische aspect, als rechtvaardigheid tussen volkeren of rechtvaardigheid tussen generaties, maar heeft zelfs sterkere implicaties vanuit een diachronische optiek, omdat de menselijke soort als zodanig op het spel lijkt te staan.

Er is relevante jurisprudentie waarin de rechten van kinderen en toekomstige generaties expliciet met elkaar zijn verbonden – dat is de zaak *Minors Oposa v. Secretary of the Department of Environment and Rural Resources*, 33 I.L.M. 173 (1994):

1. De rechten van de eerste generatie en de toekomst
Deze zaak heeft echter een bijzonder en nieuw element. De minderjarige eisers beweren dat ze hun eigen generatie maar ook nog ongeboren generaties vertegenwoordigen. We zien er geen bezwaar in te bepalen dat ze namens zichzelf, namens anderen van hun generatie en namens komende generaties een klacht kunnen indienen. Hun recht om namens de volgende generaties aan te klagen kan alleen worden gebaseerd op het concept van verantwoordelijkheid tussen generaties voor zover dit het recht op een evenwichtige en gezonde ecologie betreft.⁵

Dit lijkt de enige uitspraak te zijn die specifiek appelleert aan de gelijkheid van generaties⁶ in het internationaal recht. Barresi wijst vervolgens op het belang van de zaak: "(...) dit werd bepaald door een nationaal rechtshof op grond van principes van intergenerationele rechtvaardigheid voor toekomstige ge-

neraties van staatsburgers van die nationale staat".⁷ Dit is volgens mij slechts ten dele correct: een appèl op toekomstige generaties voor ecologische doeleinden en om milieurechten te beschermen, wat volgens J. Davide een "wazig concept" is, heeft een veel grotere implicatie dan de bescherming van de bewoners van een gebied, in heden en toekomst, aangezien ze van invloed zijn op een veel groter deel van de aarde dan op het eerste gezicht het geval lijkt te zijn.⁸

Wat vanuit ons oogpunt van bijzonder belang is, is het appèl op de *parens patriae*-doctrine, want de minderjarigen eisen expliciet "bescherming door de staat in haar capaciteit als *parens patriae*".⁹ Ik heb deelgenomen aan de discussie over het recht op gezondheid en de omgeving van kinderen en ongeboren vruchten en ben tot de conclusie gekomen dat de *parens patriae*-doctrine de beste benadering is voor de verantwoordelijkheid van overheid en instituten voor de rechten van de eerste generatie. Die doctrine werd aanvankelijk uitsluitend toegepast bij economische en erfenisproblemen maar wordt nu ook juridisch gebruikt in zaken die uitsluitend medisch of beschermend van aard zijn. Nu zien we dat dezelfde doctrine wordt toegepast voor de bescherming van leven en gezondheid van kinderen en toekomstige generaties, door middel van het behoud van een natuurlijk 'ondersteunende' ecologie. Deze zaak houdt daarom expliciet verband met de twee belangrijke gebieden van dit werk: leven en gezondheid van kinderen en het milieu.

Ondanks de expliciete erkenning van intergenerationale rechtvaardigheid en het nieuwe gebruik van *parens patriae* zijn daaropvolgende zaken echter niet in de voetstappen van Minors Oposa getreden. In 1997 namen de gerechtshoven in Bangladesh zelfs een tegenovergesteld standpunt in.¹⁰

Hoe dan ook, het toonaangevende werk over intergenerationale rechtvaardigheid en de wet is dat van Edith Brown-Weiss.^{11, 12, 13} Daarom is de beste benadering van dit onderwerp wellicht een bespreking van het Sustainable Development Symposium, waar ze terugkeert naar haar argument van 1990/1992 en ingaat op de kritiek die daarop is geuit:

2. Verplichtingen aan toekomstige generaties in de wet:
Het voorstel van Edith Brown-Weiss.
Wat nieuw is, is dat we nu de macht hebben om onze mondiale omgeving onomkeerbaar te veranderen, met ernstig schadelijke gevolgen voor de gezondheid en integriteit van de planeet en de erfenis die we aan toekomstige generaties doorgeven.¹⁴

Wat zijn de hoofdkenmerken van het standpunt van Brown-Weiss? Het eerste wat opvalt, is dat haar voorstel zowel rechten als plichten omvat en dat die allebei zowel "intragenerationele" als "intergenerationale" aspecten hebben.¹⁵ Tot de intergenerationale plichten behoort de verplichting om de aarde in een even goede staat door te geven aan de volgende generatie als toen die generatie haar kreeg en een plicht om eventuele

schade te herstellen die het gevolg is van het falen van vorige generaties om ook zo te handelen. Elke generatie heeft dus het recht om "de aarde te erven in een toestand die vergelijkbaar is met die welke vorige generaties hebben genoten".¹⁶ Daarnaast heeft elke generatie vier plichten. Ten eerste het behoud van de diversiteit van de natuurlijke en culturele basisbronnen van de aarde; ten tweede, het behoud van de kwaliteit van het milieu, zodat de aarde aan de volgende generatie kan worden overgedragen in een even goede staat als toen ze van de vorige generatie werd overgenomen; ten derde, alle leden in billijke mate toegang verschaffen tot de basisbronnen die van voorgaande generaties zijn geërfd; en ten vierde, het behoud van die billijke toegankelijkheid voor toekomstige generaties.¹⁷

Deze plichten leggen onaantastbare verplichtingen op, met name aan de rijke westerse landen, die duidelijk in een machtspositie verkeren, aangezien het grootste deel van het verval, de aantasting, het teloorgaan van biotisch kapitaal en ander ernstig ecologisch onheil rechtstreeks van de praktijken van het machtige Westen op het kwetsbare Zuiden overgaat. Ik heb betoogd dat die verplichtingen dienen te worden gezien als *erga omnes* (universele plichten) en dat ze ook moeten worden gezien als gebaseerd op *jus cogens* (of onaantastbare) -normen, aangezien de verspreiding van schadelijke chemicaliën, de exploitatie van natuurlijke gebieden en de vele activiteiten die de mondiale klimaatverandering verergeren een vorm van geïnstitutionaliseerd ecologisch geweld, of ecogeweld, vormen voor kwetsbare populaties. Als ernstige overtredingen van de mensenrechten dienen ze dus te worden beschouwd als ecovergrijpen (dat wil zeggen: vergrijpen die middels het milieu zijn gepleegd) en moeten als zodanig worden behandeld.¹⁸

Sommigen, daarentegen, hebben betoogd dat beperkingen aan economische groei en commerciële activiteiten enerzijds en de vraag naar een groter respect voor het behoud van bedreigde gebieden en soorten anderzijds slechts een westerse, imperialistische hoogmoed weerspiegelen – die botst met de behoeften van het Zuiden en met culturele gebruiken.¹⁹ Volgens Guha en anderen is de westerse zorg om het milieu slechts een bron van vrijblijvende plichtplegingen en wordt de rol niet begrepen als essentieel voor het voortbestaan, zoals door velen, waaronder de WHO, is aangetoond.²⁰

Maar dit miskent de rol van ecologische integriteit voor het voortbestaan van de mens. Het Earth Charter legt terecht verband tussen die twee door Ecologische integriteit als tweede deel te noemen, direct na het deel dat we hierboven hebben geciteerd. Principe 5 roept ons op tot het volgende: "Bescherm en herstel de ongeschonden staat van de ecologische systemen op aarde, met speciale aandacht voor de biologische diversiteit en de natuurlijke processen die het leven in stand houden." In wezen, zo heeft Klaus Bosselmann opgemerkt, bestaat er een dissonantie tussen de meeste theorieën over milieuethiek, die niet echt over kwesties van sociale rechtvaardigheid gaan, en theorieën over sociale rechtvaardigheid, die niet echt oog

hebben voor de gevolgen van ecologische problemen.²¹ Zijn analyse van het probleem begint met de constatering dat “een theorie van ofwel milieurechtvaardigheid ofwel ecorechtvaardigheid ontbreekt”.²² Hij haalt een definitie aan waarin milieurechtvaardigheid wordt beschouwd als “gelijkberechtiging en gelijke bescherming onder de wet, zonder onderscheid...”²³, maar hij wijst er ook op dat een dergelijke visie voorbijgaat aan het intergenerationele aspect van het concept. Hij voegt toe:

Maar net als bij de ‘rechten’-kwestie neigt de liberale aanpak ertoe precies die problemen die we willen overwinnen juist te koesteren. In plaats van het traditionele idee van milieumanagement met zijn antropocentrische beperkingen op fundamenteel niveau in twijfel te trekken, zou die het concept eenvoudigweg in het “idee van milieurechtvaardigheid” opnemen.²⁴

Bosselmann wil intra- en intergenerationele rechtvaardigheid koppelen, hij haalt het voorstel van Brown-Weiss aan en breidt de betekenis van “toekomstige generaties” uit tot niet-menselijke diersoorten. Ik heb voorgesteld om zelfs nóg verder te gaan door al het leven onder één beschermende paraplu te brengen, en dus ook de ongeboren vrucht als een integraal deel van de eerste generatie. Door te beginnen met het belang van gezondheid en normaal functioneren, en daarmee dus niet alleen op ecologie te vertrouwen maar ook op epidemiologie en het werk van de WHO, is de hier voorgestelde vorm van ecorechtvaardigheid inderdaad radicaal. Maar door de bestaande regulerende regimes niet alleen aan hun *expliciet* aan het milieu gerichte streven (zelfs als dat niet antropocentrisch is) te koppelen maar ook aan hun *impliciete* raakvlak met de gehele menselijke gezondheid zou dit voorstel voor ecorechtvaardigheid volgens mij de meest alomvattende kunnen zijn, die het geschiktst is om supranationale en internationale rechtsstructuren te informeren. ●

Noten

- 1 Westra, L. (2004). *Ecoviolence and the Law*. Ardsley, NY, Transnational Publishers, Inc.
- 2 Westra, L. & Lawson, B. (2001). *Faces of Environmental Racism*. Lanham, MD, Rowman Littlefield.
- 3 Miller, P. & Westra, L. (2002). *Just Integrity*. Lanham, MD, Rowman Littlefield.
- 4 Westra, L. (1998). *Living in Integrity*. Lanham, MD, Rowman Littlefield.
- 5 *Minors Oposa v. Secretary of the Department of Environment and Rural Resources*, 33 I.L.M. 173 (1994), Davide, J.R.J., blz. 200.
- 6 Barresi, P.A. (1997). ‘Beyond fairness to future generations: An intergenerational alternative to intergenerational equity in the intergenerational environment arena.’ In: *Tulane Environmental Law Journal*, 11, 59, 10.
- 7 Barresi, P.A. Ibid.
- 8 Wackernagel, M. & Rees, W. (1996). *Our Ecological Footprint*. Gabriola Island, BC, New Society Publishers.
- 9 33 I.L.M. 173 194.
- 10 *Farooque v. Government of Bangladesh*. (1997). 49 DLR (AD) 1.
- 11 Brown-Weiss, E. (1990). ‘Our rights and obligations to future generations for the environment.’ In: *American Journal of International Law*, 84, 199.

12 Brown-Weiss, E. (red.). (1992). *Environmental Change and International Law*. Tokio, United Nations University Press.

13 D’Amato, A. (1990). ‘Agora: What obligation do our generation owe to the next? An approach to global environmental responsibility.’ In: *American Journal of International Law*, 84, 190.

14 Brown-Weiss, E. (1990). 198.

15 Brown-Weiss, E. (1993). Intergenerational equity: Toward an international legal framework. In: Chourcri, N. (red.). *Global accord* (p. 333).

16 Barresi, P.A. (1997). 2.

17 Barresi, P.A. Ibid.

18 Westra, L. (2004). Hoofdstuk 7.

19 Guha, R. (1989). ‘Radical environmentalism and wilderness protection: A third world critique.’ In: Pojman, L. (red.). *Environmental Ethics* (p. 312-319), (4e druk). Belmont, CA, Wadsworth Publishing.

20 McMichael (1995); McMichael (2000); Karr (1995); Westra (1998); Soskolone & Bertolini (1999).

21 Bosselmann, K. (1999). ‘Justice and the environment: A theory on ecological justice.’ In: Bosselmann, K. & Richardson, X. (red.). *Environmental Justice and Market Mechanisms* (p. 30). Londen, Kluwer Law International.

22 Ibid., 31.

23 Ibid.

24 Bosselmann, K. (1999), (p. 39).